

Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal
Hatósági Főosztály
Törvényességi Felügyelet
2800 Tatabánya, Bárdos László u. 2.

Tisztelt Cím!

A Társaság a Szabadságjogokért jogvédő szervezet (TASZ) **indítványozza**, hogy Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 132.§ (3) b) pontjában biztosított jogkörénél fogva a T. Kormányhivatal vizsgálja meg Oroszlány Város Önkormányzata Képviselő-testülete 4/2015. (II.28.) számú önkormányzati rendelete **4.§ (7)-(8) bekezdéseinek**, Kisbér Város Önkormányzata Képviselő-testülete 3/2015. (II.13) számú rendelete **8.§ (2) bekezdésének és 19.§ (3) bekezdésének**, Csém Város Önkormányzata Képviselő-testülete 3/2015. (II.27.) számú rendelete **11.§ (6) bekezdésének**, Bakonyszombathely Község Önkormányzata Képviselő-testülete 2/2015. (II.24.) számú rendelete **3.§ (14) bekezdésének** és Tata Város Önkormányzata Képviselő-testülete 4/2015. (II.27.) számú rendelete **4.§-ának** jogszerűségét.

Kérjük, hogy a T. Kormányhivatal állapítsa meg, hogy a rendeletek megjelölt rendelkezései sértik Magyarország Alaptörvényét és számos törvényi rendelkezést, és bocsásson ki törvényességi felhívást a rendeletek támadott rendelkezéseinek képviselő-testületi hatályon kívül helyezése iránt (Mötv. 132. § (1) a)). Amennyiben a képviselő-testület annak nem tesz eleget, **kérjük**, hogy a T. Kormányhivatal a rendeletek megjelölt rendelkezéseit támadja meg a Kúria előtt (Mötv. 136. § (2)).

Az érintett jogszabályi rendelkezések

Az érthetőség kedvéért alább nemcsak a támadott bekezdéseket szerepeltetjük, a támadott rendelkezéseket azonban dőlt betűvel jelezzük.

Oroszlány Város Önkormányzata Képviselő-testületének 4/2015. (II.28.) számú önkormányzati rendelete

4. § (1) Az önkormányzat rendszeres települési támogatásként lakásfenntartási támogatást nyújt a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez (...)

(7) A lakásfenntartási támogatási kérelem benyújtója, vagy az arra jogosult személy köteles a lakókörnyezete rendezettségének a biztosítására.

(8) A lakókörnyezet akkor rendezett, ha

a) az általa életvitelszerűen lakott ingatlan udvarát, kertet, valamint az ingatlan előtti járdát, a járda melletti zöldsáv úttestig terjedő teljes területét, de legfeljebb az ingatlan 5 méteres körzetén belüli területet, (járda hiányában legfeljebb az ingatlannal határos 5 méteres körzeten belüli területet) tisztán, gyommentesen, rendezetten, higiénikus állapotban tartja - különös tekintettel az esetlegesen ott található szemét, és lom eltávolítására -, amely alapján fertőzésveszély nem áll fenn;

b) az általa életvitelszerűen lakott ingatlan állagát jövedelmi helyzetéhez mérten folyamatosan karbantartja, gondoskodik az állagmegóvásról és az esetleges balesetveszély elhárításáról;

c) az általa életvitelszerűen lakott ingatlannal határos járda, (járda hiányában legfeljebb az ingatlannal határos 5 méteres körzeten belüli területet) tisztántartásáról, síkosság-mentesítéséről megfelelően gondoskodik.

d) az általa életvitelszerűen lakott ingatlan területén a kérelmező biztosítja a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI.3.) NM rendelet 36. § (1)-(4) bekezdésében foglaltakat.

Kisbér Város Önkormányzata Képviselő-testületének 3/2015. (II.13) számú rendelete

8. § (2) Az e rendelet 7. § (1) bekezdés a)-c) pontja szerinti települési támogatás egyéb feltétele, hogy a kérelem benyújtója, illetve az ellátás jogosultja köteles gondoskodni lakókörnyezetének rendezettségéről, vagyis:

- a) az életvitelszerűen lakott lakás vagy ház (a továbbiakban együtt: épület) rendeltetésszerű használatáról,
- b) az épülethez tartozó udvar rendben tartásáról, különös tekintettel az ingatlanon esetlegesen található szemét és más hulladék eltávolításáról,
- c) zárt rendszerű udvari illemhely kialakításáról, azon épület vonatkozásában ahol nem biztosított a települési szennyvízcsatornára történő csatlakozás,
- d) az épülethez tartozó kert gondozásáról, műveléséről,
- e) az ingatlana előtti járdaszakasz, járda hiányában három méter széles területsáv, vagy ha a járda mellett zöldsáv is van, az úttestig terjedő teljes terület tisztán tartásáról, és
- f) az ingatlana előtt lévő járdaszakasz melletti nyílt árok és ennek műtárgyai tisztán tartásáról.

18. § (1) Kisbér Város Önkormányzatának Képviselő-testülete, szociális rászorultság esetén a jogosult számára rendkívüli települési támogatást (továbbiakban: rendkívüli támogatás) nyújt:

- a) rendkívüli élethelyzethez;
- b) temetési költségek viseléséhez.

19. § (2) A rendkívüli támogatás megállapításához mellékelni kell

- a) a család előző havi jövedelmének hitelt érdemlő igazolását (munkáltatói jövedelemigazolás, vagy részletes bérlap, a nyugdíjfolyósító megállapító határozata, vagy tárgyévi összegekről értesítő levél stb.),
- b) a rendkívüli élethelyzetről igazolást,
- c) temetési költségek viseléséhez az elhunyt halotti anyakönyvi kivonatának másolatát, valamint a kérelmező nevére kiállított számla eredeti példányát.

(3) Hivatalból indult rendkívüli támogatás feltétele, az érintett személy lakó-, vagy tartózkodási helyén végzett környezettanulmány. A környezettanulmány térjen ki a támogatásban érintett személy jövedelmi viszonyaira, havi rendszeres kiadásaira, életszínvonalára, lakáskörülménye rendezettségére.

Csém Város Önkormányzata Képviselő-testületének 3/2015. (II.27.) számú rendelete

11. § (6) A lakhatáshoz kapcsolódó (rendszeres) települési támogatás kérelmezője, illetve az ellátás jogosultja a lakókörnyezete rendezettségének biztosításával kapcsolatosan az alábbi feltételeket köteles teljesíteni:

- a) köteles az általa lakott ingatlan, az ingatlannak a kerítéssel határos területének, járdájának folyamatos tisztántartásáról gondoskodni,
- b) a ház udvarát tisztántartani, a gyomoktól, parlagfűtől mentesíteni, a házhoz tartozó kertet művelni,
- c) köteles az ingatlanán a kártevő-mentesítésről gondoskodni,
- d) köteles az ingatlan állagmegóvása érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni, anyagi lehetőségei függvényében,
- e) köteles téli időszakban a hó eltakarításáról, a síkosság-mentesítésről gondoskodni.

Bakonyszombathely Község Önkormányzatának Képviselő-testületének 2/2015. (II.24.) önkormányzati rendelete

3. § (14) Az aktív korú támogatás feltétele, hogy a támogatott lakókörnyezetének rendezettségének biztosítása körében a kérelmező vagy jogosult által életvitelszerűen lakott lakás vagy ház és annak udvara, kertje, a kerítéssel kívül határos terület, járda tisztán tartása, az ingatlan állagának és rendeltetésszerű használhatóságának, valamint higiénikus állapotának biztosításáról köteles gondoskodni. A rendeletben megállapított feltételek teljesítésére a kérelmezőt, illetve a jogosultat megfelelő, de legalább ötnapos határidő

tűzésével a jegyzőnek – az elvégzendő tevékenységek konkrét megjelölésével – fel kell szólítania. Amennyiben a kérelmező vagy a jogosult a feltételeknek felszólítás ellenére sem tesz eleget, a kérelmet el kell utasítani, vagy a megállapított támogatást meg kell szüntetni.

Tata Város Önkormányzat Képviselő-testületének 4/2015. önkormányzati rendelete

4. § Az aktív korúak ellátására való jogosultság egyéb feltétele, hogy a kérelem benyújtója, illetve az ellátás jogosultja a lakókörnyezet rendezettségének biztosítása körében köteles gondoskodni:

- a) az általa életvitelszerűen lakott épület udvarának és kertjének tisztán tartásáról, gyommentesítéséről, a települési szilárd és folyékony hulladék jogszabályoknak megfelelő kezeléséről,
- b) az általa életvitelszerűen használt lakás, családi ház közegészségügyi jogszabályokkal összhangban történő tisztán tartásáról,
- c) az ingatlan előtti járdaszakasz, járda hiányában három méter széles területsáv, vagy ha a járda mellett zöldsáv is van, az úttestig terjedő teljes terület tisztán tartásáról, ingatlan előtti járdaszakasz hó- és jégmentesítéséről,
- d) az ingatlan előtt levő járdaszakasz melletti nyílt árok és ennek műtárgyai tisztán tartásáról.

Indokolás

A felsorolt helyi önkormányzati rendeletek támadott rendelkezéseinek mindegyike a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban Szocvtv.) által meghatározott különböző, **szociális rászorultságtól függő** pénzbeli és természetbeni ellátások feltételrendszerét határozzák meg, az ellátások igénylésének feltételéül a kérelmező **„rendezett lakókörülményeit”** szabva.

A rendszeres és a rendkívüli települési támogatás, valamint az aktív korúak ellátása mind a Szocvtv-ben meghatározott szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások. Ezen ellátások „rendezett lakókörnyezet” fenntartásához kötése az önkormányzatok által a TASZ álláspontja szerint közvetlenül a Szocvtv. egyes rendelkezéseibe ütközik (preambulum, 25.§ (3)b), II. fejezet III. cím, 32.-37/B. § és 45.§), és sérti ezáltal az Alaptörvény 32. cikkének (3) bekezdését, továbbá a szabályozással érintettek emberi méltósághoz való jogát (Alaptörvény II. cikk) a szociális biztonsághoz való jogát (Alaptörvény XIX. cikk (1) bek., XXII. cikk) és ezekkel összefüggésben az egyenlő bánásmódhoz való jogot (XV. cikk). Bizonyos esetekben az ilyen önkormányzati rendeleti szabályok a fentiekén túl sértik a jogállamiság alkotmányos elvét (Alaptörvény B) cikk (1) bek.) illetve a magánélethez való jogot (Alaptörvény VI. cikk (1) bek.).

Jogszabályi előzmények

A Szocvtv. 2015. március 1-jéig a szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások között szabályozta a lakásfenntartási támogatást (38-39.§§) és az önkormányzati segély címszava alatt a rendkívüli települési segélyt (45.§ (1)), illetve külön cím alatt az aktív korúak ellátását (33-37/C.§§). 2015. március 1-jétől viszont megváltozott a szociális ellátások rendszere.

a) Azóta a lakásfenntartási támogatás helyett ún. **„települési támogatás”** formájában nyújthat segítséget az önkormányzat a szociálisan rászorulóknak számára (45.§ (1) *„A képviselő-testület az e törvény rendelkezései alapján nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások kiegészítéseként, önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek alapján - pénzbeli vagy természetbeni*

formában - települési támogatást nyújt. Települési támogatás keretében nyújtható támogatás **különösen a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez, a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére, a gyógyszerkiadások viseléséhez, a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.**

(2) Más jogszabály alkalmazásában az (1) a) pontja szerinti célra nyújtott települési támogatást **lakásfenntartási támogatásnak kell tekinteni.**)”).

b) A korábban önkormányzati segély formájában nyújtott rendkívüli támogatás bekerült a települési támogatások összefoglaló kategóriája alá, „rendkívüli települési támogatásként” (45.§ (3)-(6)).

c) Az aktív korúak ellátása pedig megmaradt külön címként a Szocvtv. szociális rászorultságtól függő ellátásai között.

A 2015. március 1-jétől módosult önkormányzati hatáskörök révén a helyi képviselő-testületek maguk dönthetik el, folyósítanak-e támogatást a lakhatási problémákkal küzdő háztartásoknak. Mivel saját költségvetésük terhére nyújtják a települési támogatást, az önkormányzatok különböző szűkítő feltételekkel és csökkentett mértékben vezetnek be a lakhatást segítő támogatásokat – ha egyáltalán rendelkeznek róla. Ez természetesen nem vonatkozik a rendkívüli települési támogatásra, amelyet a Szocvtv. értelmében az önkormányzat a létfenntartást veszélyeztető élethelyzetben levők számára köteles nyújtani.

A Szocvtv. korábban a lakásfenntartási támogatásra és az aktív korúak ellátására jogosultság feltételei körében lehetővé tette a rendezett lakókörülmények vizsgálatának előírását az önkormányzat által (a lakásfenntartási támogatás esetében a 38.§ (9), az aktív korúak ellátása körében a 33.§ (7), 132.§ (4) a) és e)).

A korábbi felhatalmazó rendelkezések alkotmányellenességét az ombudsman - a TASZ 2012-ben benyújtott beadványával¹ egyetértve – már 2013-ban megállapította. Az alapjogi biztos megállapította, hogy a jogállamiság, és az abból levezethető jogbiztonság elve sérült az önkormányzatok ilyen széles körű felhatalmazásával, mert a törvény – túlságosan széles, bizonytalan megfogalmazásával – teret engedett az önkényes hatósági jogalkalmazásnak. A szabályozás továbbá sértette az emberi méltóságot, a magánszférához való jogot és összeegyeztethetetlen volt a szociális biztonsághoz való joggal, összességében tehát a magyar alkotmánybírósági és az európai alapjogi gyakorlat mércéjével mérve súlyos alkotmányossági kifogások egyértelműen igazolhatók voltak (3384/2013. számú AJB beadvány). (Az Alkotmánybíróság végül nem bírálta el az ombudsman utólagos normakontroll iránti beadványát, mert időközben a felhatalmazó rendelkezések hatályon kívül helyezésre kerültek.)

A rendezett lakókörülményekre vonatkozó felhatalmazás hiánya

2015. április 1-jével a 2015. március 1-jei törvénymódosítás eredményeként kikerült a Szocvtv. 33.§ és 38.§-iből a felhatalmazó rendelkezés, ezzel párhuzamosan a 132.§ (4) a) és e) rendelkezései is.

Az aktív korúak ellátása a járási hivatal hatáskörébe került, tehát az önkormányzat képviselő-

¹ http://tasz.hu/files/tasz/imce/ajb_ab_inditvany_szocvtv.pdf

testülete 2015. március 1-je óta nem határozhat meg az aktív korúak ellátásához további feltételeket, így a lakókörnyezet rendezettségét sem, hiszen erre nincs sem hatásköre sem felhatalmazása. Így Bakonyszombathely Község és Tata Város támadott, vonatkozó szabályai ellentétesek a Szocvtv. 25.§ (3) bekezdésében és 33.-37/B. § szakaszaiban szabályozott törvényi rendelkezésekkel, ezáltal az Alaptörvény 32. cikk (3) bekezdésével is.

Az új szabályozás értelmében a helyi önkormányzat jogosult a **települési támogatások** feltételeit megszabni a Szocvtv. 132.§ (4) g) pontja szerinti általános felhatalmazó rendelkezés alapján.

A települési támogatás helyi szabályozásának azonban nyilvánvalóan határt szabnak a Szocvtv. alapvető szintű rendelkezései és azon rendelkezései, amelyek alapján a települési támogatás szociális rászorultságtól függő támogatásnak minősül (preambulum, 25.§ (3) b), II. fejezet III. cím, 32.§, és 45.§). Az Alaptörvény 32. cikk (3) értelmében pedig az önkormányzat rendelete más jogszabállyal ellentétes nem lehet. Ily módon álláspontunk szerint a Szocvtv. 132.§ (4) g) pontja szerinti felhatalmazás nem adhat alapot szociális rászorultsághoz nem köthető feltétel beiktatására szociális ellátásra való jogosultság tekintetében.

Ahogy azt a Kúria egy korábbi határozatában (Köf.5.017/2015/3. határozat) egyértelművé is teszi: „*a Kúria már több döntésében rögzítette, hogy önkormányzati rendeletben felhatalmazás hiányában nem lehet a szociális támogatás feltételévé tenni nem szociális célú szempontokat (Köf.5.051/2012/6., Köf.5.008/2013/8., Köf.5.051/2014/3. számú határozat).*” A Kúria szerint továbbá, ha egy önkormányzati szociális juttatáshoz, támogatáshoz való hozzáférés „**nem szociális szempontokat tükröz, akkor alappal vethető fel, hogy a szabályozásnak nincs legitim célja.**”

Márpedig a lakókörnyezet rendezettsége egyértelműen nem szociális rászorultságot tükröző feltétel, éppen ellenkezőleg, jellemzően a jobbmódú embereknek rendezett a lakókörnyezete. Ezentúl teljesen egyértelmű, hogy a települési támogatás megvonása kifejezetten rontja annak esélyét, hogy az érintettek lakókörnyezete rendezett legyen, vagyis a szabályozás a céljával ellentétes hatást vált ki. Ahogy az ombudsman is megállapította: „*a rászoruló, anyagilag kiszolgáltatott emberektől követelik meg a lakókörnyezet nem kellően meghatározható tartalmú 'rendben tartását', amire anyagi körülményeik szegénysége folytán nem vagy csak aránytalan erőfeszítések esetében képesek. Nehezen elvárható a lakás, ház higiénikus belső állapotának fenntartása az olyan háztartásokban, ahol adott esetben a közművek is hiányoznak, ahol nem áll rendelkezésre kellő jövedelem elegendő tisztítószer vásárlására. A felhatalmazás nyomán (...) az ellátás megvonása éppen attól a minimális jövedelemtől fosztja meg a rászorulókat, amivel a helyi közösséget joggal zavaró helyzeteken enyhíthetnének, így ez – amellet, hogy alkotmányosan aggályos megoldásnak tartom – éppen a céllal ellentétes hatással jár.*” (AJB-3384/2013. Ajbh indítvány)

Fentieknél fogva a TASZ álláspontja szerint nem lehetséges jogszerűen települési támogatás feltételül szabni a rendezett lakókörnyezetet, mint nem rászorultságot tükröző feltételt (ld. az oroslányi rendelet támadott 4.§ (7)-(8) bekezdéseit, a kisbéri rendelet támadott 8.§ (2) bekezdését és a csémi rendelet támadott 11.§ (6) bekezdését).

A rendkívüli települési támogatás esetében továbbá azért sincs ilyen szabályozásra lehetőség, mert a Szocvtv. 45. § (3) szerint „*a képviselő-testület a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére*

rendkívüli települési támogatást köteles nyújtani.” A rendszeres települési támogatások kapcsán meglévő relatív szabályozási szabadsággal ellentétben tehát a rendkívüli települési támogatások körében egyáltalán nincs a helyi önkormányzatnak mérlegelési jogköre. A rendkívüli települési támogatások esetében maga a Szocvtv. idézett szabálya teszi kötelezővé a támogatás nyújtását, tehát a további feltételek mérlegelésének lehetősége fel sem merülhet. Így álláspontunk szerint többszörösen törvényellenes a rendkívüli települési támogatás esetén megszabott, rendezett lakókörnyezethez kapcsolódó feltételszabás (ld. a kisbéri rendelet támadott vonatkozó szabályát – 19. § (2)-(3)).

A rendezett lakókörülményekre vonatkozó feltételek az alább kifejtett alapjogokat is sértik, illetve bizonyos esetekben sérthetik

A szociális biztonsághoz való jog sérelme

Az Alaptörvény szerint a szociális biztonság megteremtése mellett elkötelezett állam elsőrendű kötelessége a szociálisan nehéz helyzetben levő állampolgárok megsegítése (XIX. cikk). A Szocvtv. pedig a települési támogatást és az aktív korúak ellátását is egyértelműen a szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások közé sorolja (ld. Szt. 32. §, 33.§, 45. §).

Ahogy az ombudsman rámutatott, a szociális biztonsághoz való joggal összefüggően az állam kötelezettsége, hogy az ehhez szükséges ellátást – a szociális és a társadalombiztosítási rendszereken keresztül – biztosítsa. Ugyan a szociális biztonsághoz való jog nem tekinthető alanyi jogi természetű alkotmányos alapjognak, de – az emberi méltósághoz való jog megvalósulásának lehetővé tétele miatt – a megélhetési minimum biztosítása „alanyi joghoz válik hasonlónak”.

A szociális ellátás alkotmányos céljának – a szociális biztonsághoz való jog biztosításának – is ellentmond minden olyan feltételrendszer megszabása, mely nem minősül szociális rászorultsághoz kapcsolódó körülménynek. Ehhez képest a támadott rendeletek rendezett lakókörnyezetre vonatkozó feltételeket szabályozó rendelkezései kifejezetten azokat zárják ki a kérelmezők köréből – a mélyszegénységben élő, a rendezett lakókörnyezetet gyakran anyagi okból megteremteni képteleneket –, akiket elsősorban célozni hivatottak a támogatási formák, vagyis a szociálisan leginkább rászorulókat.

A hátrányos megkülönböztetés tilalma

Mindezekon túl a rendezett lakókörülményre vonatkozó rendelkezések az Alaptörvény XV. cikkében garantált hátrányos megkülönböztetés tilalmába, és az Ebktv. ezen alapjogot törvényi szinten szabályozó bizonyos rendelkezéseibe (9. és 26. §-iba) is ütköznek, vagyis az egyenlő bánásmódhoz való jogot is sértik.

A törvény 9.§-a szerint ugyanis közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek nem minősülő, látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő rendelkezés, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hoz, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport volt, van vagy lenne.

A törvény 26. § (1) szerint pedig: Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti

különösen a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes személyeket

a) közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetéssel sújtani a lakhatást segítő állami vagy önkormányzati támogatások, kedvezmények vagy kamattámogatás nyújtásával kapcsolatosan,

Az Ebktv. 9.§-a értelmében tehát a közvetett hátrányos megkülönböztetés definíciójának az elemei a következők:

- a) védett tulajdonsággal rendelkező személy vagy csoportot érint,
- b) látszólag a rendelkezés megfelel az egyenlő bánásmód követelményének
- c) ám a védett tulajdonsággal érintetteket lényegesen nagyobb arányban hozza hátrányosabb helyzetbe, mint amilyenben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport van, vagy lenne.

Ad a) A támadott rendelkezések **a szociálisan leginkább rászorult, leghátrányosabb társadalmi helyzetű, legszegényebb emberek csoportját érinti**, hiszen, ahogy feljebb kifejtettük, éppen őket zárják ki a jogosultsági körből.

A Kúria értelmezésében a szociális rászorultság az Ebktv. 8.§ q) és t) pontja alapján minősül védett tulajdonságnak (ld. a Kúria Önkormányzati Tanácsának Köf.5003/2015/4. számú határozatát).

Ad b) A rendezett lakókörülmények megkövetelése a települési támogatásokért folyamodóktól látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő feltétel, az ilyen rendelkezések indokaként jellemzően közösségi érdekeket szokott a helyi jogalkotó megfogalmazni, mint pl. esztétikai szempontokat illetve, hogy a kérelmező ingatlana előtti járdaszakasz a közösség által használható állapotú legyen

Ennek megfelelően, ilyen esetben *„az intézkedés jogszerűségét, avagy az egyenlő bánásmódba ütközését (tényleges vagy látszólagos törvényességét) éppen az fogja eldönteni, hogy a közvetett diszkrimináció harmadik tényállási eleme (c) megvalósul-e: a rendelkezés a védett tulajdonsággal rendelkezőket lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hozta-e.”* (A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.33.048/2015/17. sz. ítélete, 12. oldal)

Ad c) Az EU Bíróságának ítélezési gyakorlata szerint *„közvetett hátrányos megkülönböztetés következhet olyan intézkedésből, amelyet jöllehet semleges, tehát más, nem a védett tulajdonsághoz kapcsolódó feltételekre utalással fogalmaztak meg, de **eredményét** tekintve különösen olyan személyeket érint hátrányosan, akik rendelkeznek ezzel a tulajdonsággal.”* A közvetett diszkrimináció megvalósulásához elégséges, hogy hatásában védett tulajdonsággal rendelkezőket hátrányosabban érintsen, mint a velük összehasonlítható helyzetben lévőket. Jelen esetben az összehasonlítható helyzetben a támogatásra rászoruló, ám kevésbé szegény, kevésbé hátrányos társadalmi helyzetű lakosok (akik jobb anyagi környezetben, pl. közművesített ingatlanban élnek, akik tisztítószeret, kertműveléshez szükséges eszközöket be tudnak szerezni anyagi helyzetük folytán) vannak. A látszólag semleges rendelkezések hozzájuk képest a legrosszabb anyagi és társadalmi helyzetű csoportot (pl. akinek nincs közművesítve az ingatlana, nincs anyagi lehetősége a kertgondozásra, ingatlan karbantartására) aránytalanul sújtják.

Ezáltal a látszólag semleges rendelkezések **szociális rászorultság, vagyoni helyzet alapján** tesznek – indokolatlan – különbséget személyek csoportjai között, hiszen, ahogy feljebb kifejtettük, éppen a szociálisan leginkább rászorultakat zárják ki a jogosultsági körből.

Álláspontunk szerint kétségtelen, hogy a szociálisan legrászorultabb réteg kizárása valamely szociális

támogatási formából a szociálisan kevésbé rászorultakkal (mint összehasonlítható helyzetben lévő csoporttal) szemben azt eredményezi, hogy a szociálisan leginkább rászorultak kedvezőtlenebb bánásmódban részesülnek az önkormányzat szabályozása által, mint a kevésbé rászorultak.

Az Ebktv. 7.§-a szerint :

(2) Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, az olyan magatartás, intézkedés, feltétel, mulasztás, utasítás vagy gyakorlat (a továbbiakban együtt: rendelkezés) nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét,

a) amely a hátrányt szenvedő fél alapvető jogát másik alapvető jog érvényesülése érdekében, elkerülhetetlen esetben korlátozza, feltéve, hogy a korlátozás a cél elérésére alkalmas és azzal arányos,

b) amelynek az a) pont hatálya alá nem tartozó esetekben tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka van.

Álláspontunk szerint a települési támogatásban (és az aktív korúak ellátásában) részesülés a jelenlegi Alaptörvényi szabályozás értelmében nem tekinthető alapjognak, ezért a 7. § (2) bekezdés b) pont az irányadó a megkülönböztetés jogellenességének vizsgálatakor. Kétely nélkül kijelenthetjük, hogy a tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka nincs annak, hogy a helyi önkormányzat éppen a legrászorultabbakat zárja ki a települési támogatásból, (az aktív korúak ellátásából), ellenkezőleg, kifejezetten a szociális ellátások céljával ellentétes, ésszerűtlen és indokolatlan szabályozással állunk szemben. Ahogy azt az alapvető jogok biztosa az AJB-3025/2012. számú jelentésében meg is állapította, „a Szocvtv. 33. § (7) bekezdésében szereplő *rendeletalkotási felhatalmazás indokolatlan, önkényes, zaklató, az egyenlő bánásmód követelményét is sértő jogalkalmazásra ad lehetőséget, ami túlmutat az alkotmányosnak tekinthető ellenőrzés, az elvárható együttműködés keretein.*

Az emberi méltóság és a magánélethez való jog sérelme

Ugyan a szociális transzferek feltételekhez kötése önmagában nem tekinthető alkotmányellenesnek, viszont olyan feltétel nem írható elő, amely az érintett más alapjogát korlátozza, sérti. Ebből következően nem fogadható el olyan jogi szabályozás, mely a jogszerű lehetőségen túl, emberi méltóságot sértő módon állapít meg feltételeket a kérelmezők számára.

Az alkotmánybírói gyakorlat értelmében a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintettek akarata ellenére oda más ne hatolhasson be, de be se tekinthessen. A Kúria Önkormányzati Tanácsa korábbi döntése szerint, amely még a törvényi felhatalmazás hatályban léte idején született, (Köf.5.008/2013/6.sz.) a helyi önkormányzatoknak a támogatások feltételrendszerének kialakításakor mindenkor a minimumra kell törekedni és figyelemmel kell lennie a magánszférához való jogra, a magánélet, családi élet, és az otthon fizikai és erkölcsi integritására.

Feltéve, de meg nem engedve, hogy a Szocvtv. 132.§ (4) g) szerinti általános felhatalmazás alapján az önkormányzatok a települési támogatásra jogosultság feltételéül szabhatják a rendezett lakókörülményeket, az azok részfeltételeként a lakásbelső és higiénia ellenőrizhetőségére vonatkozó feltételek akkor is súlyosan sérti a kérelmezők **magánélethez, magánszférához, összességében emberi méltóságához való jogát, vagyis Alaptörvénnyel ellentétes szabályokat jelentenek.** A lakás belsejének rendezettsége még valamilyen absztrakt közösségi érdek szempontjából is irreleváns,

ellenben lehetőséget teremt arra, hogy a jogosultak a kérelmező életmódját, életvezetését is ellenőrizzék, irreleváns szenzitív adatokat gyűjtsenek róla.

Ahogy az ombudsman is megállapította, „a Szocvtv. lakókörnyezet rendezettségét feltételként előíró rendelkezései álláspontom szerint kellő alkotmányos indok nélkül, szükségtelenül és aránytalanul korlátozzák a szociális támogatásra jogosult rászoruló, különösen kiszolgáltatott helyzetben levő személyek magánszférához és magánélethez való jogát. E felhatalmazó rendelkezések nemhogy tétélesen nem zárják ki a magánlakás belső rendezettségének, állapotának, rendeltetésszerű használatának vizsgálatát, hanem ezzel ellentétesen lehetőséget adnak az önkormányzatok számára, hogy az e követelményeknek való megfelelés ellenőrzése során az önkormányzati munkatársak a lakásokba belépjenek és vizsgálódjanak. Indokolt külön is kiemelni az aggályok körében, hogy a külvilág elől elzárt udvar, belső kert, illetve különösen a lakásbelső állapotának rendezettsége még valamilyen absztrakt „közösségi érdek” szempontjából is irreleváns, az erre vonatkozó, bizonytalan tartalommal megfogalmazott követelmény alkotmányosan nem igazolható. A rendelkezés a magánszféra, magánlakás tiszteletben tartásához való jog sérelme mellett lehetőséget teremt az önkormányzatoknak arra, hogy a szociális ellátást kérelmezők életmódját, életvezetését a belső magánszférájukban ellenőrizzék, ezzel összefüggő – de a szociális támogatásra való jogosultság megítélése szempontjából irreleváns – szenzitív adatokat gyűjtsenek be, ami pedig álláspontom szerint egyenesen vezet az emberi méltósághoz való jogának súlyos sérelméhez. Egy alapjogokat tiszteletben tartó jogállamban nem múlhat az önkormányzati jogalkotó illetve az önkormányzat nevében eljáró jogalkalmazók visszafogottságát vagy személyes jóindulatán az, hogy milyen mélységben kívánnak betekinteni az érintett belső magánszférájába, előírni a számára a rendben tartással kapcsolatos feladatokat.” (AJB-3384/2013. Ajbh indítvány)

Összességében az emberi méltóság nagyon súlyos sérelmét jelenti a kérelmezők magánszférájába való ilyen mélységű behatolás lehetővé tétele. Ezt az erre vonatkozó joggyakorlatot kialakító kúriai határozat (Köf.5.008/2013/6.sz.) is hangsúlyozza (ld. III. pontban). Ilyen, a magánszférát sértő feltételek álláspontunk szerint az oroszlányi rendelet 4. (8) b) pontjában szabályozott feltétel, a kispéri rendelet 8.§ (2) a) és c) pontjaiban szabályozott feltételek, a csémi rendelet 11. § (6) a) első fordulata, d) pontja, a bakonyzombathelyi rendelet 3§ (14) bek. első mondata, és a tatai rendelet 4. § b) pontjában szabályozott feltételek.

Jogbiztonság sérelme

Az Alaptörvény B) cikk (1) jogállamiság kaluzulájából következően a jogbiztonság kiemelkedően fontos jogállami érték. Ennek egyik eleme, hogy az önkormányzat képviselő-testülete jogi kötöttségek nélkül, szabad belátása szerint nem korlátozhat alapjogot. Azzal, ha az önkormányzat a „rendezett lakókörülmények” meghatározását túlzottan széles körben mérlegelheti, ha rendeleteiben nem kellően definiált, önkényesen értelmezhető fogalmakat használ, sérül a jogbiztonság, ezen keresztül a jogállamiság elve. Így a jogbiztonság elvét sértik álláspontunk szerint a következő rendeleti megfogalmazások: „az ingatlan állagát jövedelmi helyzetéhez mérten folyamatosan karbantartja” - oroszlányi rendelet 4.§ 8 b), „az épület rendeltetésszerű használata” – kispéri rendelet 8. § (2) a), „az udvar rendben tartása” – kispéri rendelet 8. § (2) b), „kert gondozása, művelése – kispéri rendelet 8. § (2) d), „élelszínvonal” – kispéri rendelet 19.§ (3), köteles „kertet művelni” - csémi rendelet 11.§ (6) b), „ingatlan állagmegóvása érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni, anyagi lehetőségei függvényében” - csémi rendelet 11.§ (6) d), „az ingatlan állagának és rendeltetésszerű használhatóságának, valamint higiénikus állapotának biztosítása” –

bakonyszombathelyi rendelet 3. § (14, végül „a) ház ... tisztán tartása” – tatai rendelet 4. § b)).

.....

Fentiek alapján **kérjük a t. Kormányhivatalt, hogy állapítsa meg a rendeletek támadott rendelkezéseinek Alaptörvény- és törvénysértő voltát és bocsásson ki törvényességi felhívást. Amennyiben a képviselő-testületek e rendelkezéseket nem helyezik hatályon kívül, úgy kérjük, hogy a T. Kormányhivatal keresetben támadja meg azokat a Kúria előtt!**

Budapest, 2017. április 10.

Tisztelettel:

dr. Kapronczay Stefánia
ügyvezető igazgató
Társaság a Szabadságjogokért